

Uitgerekend biologisch!

- De bodem nader bekeken
- Kvik up blinkt uit bij bestrijding wortelonkruiden
- Gericht bemesten voor baktarwe
- Meer spinazie op onbereden grond
- Biologische teelt van buitenbloemen
- Biologische boomteelt en vaste plantenteelt
- Warmwaterbehandeling plantuien lijkt succesvol
- Nieuws uit het veld
- Activiteitenkalender

De bodem nader bekeken

Onder de noemer 'Greep op Grond' werd op 29 augustus een BIOM veldsymposium rond bodem, bemesting en bodemvruchtbaarheid gehouden. Bert Vermeulen van Wageningen UR-A&F ging in op bodemstructuur en het rijpadensysteem, en onder leiding van Everhard van Essen van DLV zijn profielkuilen gegraven en percelen beoordeeld. Er waren zo'n 40 belangstellenden die enthousiast in de grond hebben gegraven en aan de grond geroken en geproefd hebben. De dag werd gehouden op het biologisch bedrijf Gerbranda State in het Friese Pietersbierum. Gerbranda State is een gemengd bedrijf van 31 hectare met 250 melkgeiten, akkerbouwgewassen en grove groenteteelt op matig zware tot lichte zavelgrond. Het bedrijf is sinds 1990 biologisch. De deelnemers waren enthousiast over de goede conditie van de grond op de meeste percelen. Dit ondanks de zware regenbuien in augustus. De structuur en doorworteling

van de grond waren uitstekend en er waren tal van wormgangen te zien. Het resultaat van jarenlang biologisch bewerken en sinds zeven jaar het opnemen van grasklaver in de vruchtwisseling. Verder is men erg kien op de voorjaargrondbewerking. Onderzoeker Geertjan van der Burgt van het Louis Bolk Instituut zette de mogelijkheden van het stikstofvoorspellingsmodel Ndicea uiteen. Met dit innovatieve computerprogramma is het mogelijk om – na invoering van de bedrijfsparameters – de stikstofbeschikbaarheid voor de verschillende gewassen op een biologisch bedrijf te voorspellen. Ook de mineralenbalans en de ontwikkeling van het organische stofgehalte worden door dit programma zichtbaar gemaakt. De gevolgen van wijzigingen in het bemestingsregime op een bedrijf zijn met een enkele druk op de knop te berekenen. Het computerprogramma is gratis te downloaden van de website www.ndicea.nl.

Bel voor meer informatie met Derk van Balen [06 53427222]

Kvik up blinkt uit bij bestrijding wortelonkruiden

Op de demonstratie onkruidbestrijding in Deventer op 26 augustus toonden zeven machines hun werking in een graanstoppel op zand. Ondanks de natte augustusmaand waren de resultaten goed te zien. Van de getoonde machines maakte de Deense Kvik up de meeste indruk. Ook een uit Beieren aangevoerde zaaibedcombinatie, waarmee direct in de stoppel kan worden gezaaid, trok veel belangstelling. Onder de gegeven omstandigheden presteerden een ringcultivator en een pennenfrees minder goed. De ringcultivator werkte te ondiep, de werkdiepte van 5 cm was niet effectief genoeg voor het loshalen van onkruidwortels. De pennenfrees maakte de wortels wel los, maar bedekte ze vervolgens weer met grond. De kracht van de Kvik up is dat de machine open is, waardoor grond en wortels omhoog worden geworpen. De onkruidwor-

tels komen vervolgens los op de grond te liggen, zodat de kans op uitdroging maximaal is. De bezoekers waren onder de indruk van de prestaties van de Kvik up. Zeker een kwart van hen is van plan deze machine in de toekomst in te zetten op het eigen bedrijf voor de bestrijding van wortelonkruiden.

PPO en DLV zullen de ervaringen met de verschillende machines bundelen en uitgeven in de vorm van een brochure die deze winter zal verschijnen.

Bel voor meer informatie met Derk van Balen [06 53427222] of mail met David van der Schans [david.vanderschans@wur.nl]

Gericht bemesten voor baktarwe

Door gericht te bemesten is de teelt van goede baktarwe in Nederland mogelijk. Op 5 juli is een bijeenkomst gehouden over kwaliteitsverbetering van zomertarwe. De mogelijkheden voor de teelt van baktarwe in Nederland en de kwaliteit van het uitgangsmateriaal waren de thema's. De bijeenkomst werd georganiseerd door BIOM in samenwerking met Agrifirm en het project 'Passende Rassen' van het Louis Bolk Instituut (LBI) en PPO. Naast de proeven van Agrifirm (Altic) werd ook het BIOM-project toegelicht en is de rassenproef van het project 'Passende Rassen' bezocht.

De heer A. den Bakker ging in op de visie van Agrifirm op de biologische teelt van zomertarwe en het onderzoek dat zij op de OBS uitvoeren. Volgens de heer A. den Bakker kunnen de Europese biologische maalderijen steeds makkelijker aan baktarwe van de gewenste kwaliteit komen door groei van het biologisch tarwe areaal. De Nederlandse tarwe die Agrifirm voor haar biologische telers verkoopt is gemiddeld van onvoldoende bakkwaliteit voor de Europese molenaar. Uit bemestingsproeven is echter gebleken dat ook Nederlandse tarwe tot een goede bakkwaliteit is te brengen door een hierop afgestemde bemestingsstrategie. Het gaat hierbij niet om een maximaal gebruik van stikstof maar om het aanwenden van de meest geschikte meststof op het juiste tijdstip. Het streven is om zo laat mogelijk een overbemesting te geven om het eiwitpercentage te verhogen. Ook dit jaar doet ALTIC op het OBS in de zomertarwerassen Lavett en Melon onderzoek naar mestsoort en toepassingstijdstip. Naast bemesting is de kwaliteit van het zaaizaad belangrijk. Wortelrot op het zaaigraan kan zonder ontsmetting in het voorjaar tot ernstige groeiremmingen leiden en aanmerkelijk lagere opbrengsten tot gevolg hebben. In samenwerking met LBI en PPO wordt door Agrifirm gekeken naar de mogelijkheden voor biologische zaaizaadontsmetting. Agrifirm heeft in samenwerking met PPO op het OBS een proef aangelegd naar zaaidichtheid en het effect van zaaizaadontsmetting door middel van een warmwaterbehandeling.

Bel voor meer informatie met Arjan Dekking [0320 291624]

Meer spinazie op onbereden grond

In spinazie is er een opbrengstverschil gemeten van ca 15% ten gunste van het rijpadensysteem. Het onderzoek naar de effecten van vaste rijpaden wordt uitgevoerd op het bedrijf Korteweg. In het gangbare teeltsysteem liggen de sporen verdeeld over de gehele oppervlakte van het perceel. In het rijpadensysteem groeien de gewassen in onbereden grond, in het gangbare systeem kan de grond gedeeltelijk al wat verdicht zijn. De gewassen die worden onderzocht zijn: spinazie, zaaiui en peen. Spinazie is flink gevoelig voor structuurproblemen. Problemen zijn direct te zien in het gewas. Ondanks dat alle

werkzaamheden dit jaar onder goede omstandigheden zijn uitgevoerd is er een groot opbrengstverschil van 15%. De uien zijn onlangs geoogst. Uit de bruto-opbrengsten van de proefveldjes blijken geen relevante opbrengstverschillen. De netto opbrengsten worden later dit jaar bekend. De resultaten van de peen laten nog even op zich wachten.

Bel voor meer informatie met Cees van der Wel [0320 291314]

Biologische teelt van buitenbloemen

BIOM is actief betrokken bij de biologische teelt van buitenbloemen. Kennis en ervaring opgedaan binnen BIOM wordt vertaald naar de bloementeelt en ingebracht in het project "Biologische sierteelt". Het project zal onderzoek doen op bedrijven op basis van de door de telers ingebrachte knelpunten. Daarnaast is het doel om inzicht te krijgen in de opbouw van de kostprijs. De biologische siertelers zijn verenigd in de vereniging BioSfeer. Nu de markt voor biologische bloemen en planten aantrekt, ontstaat behoefte aan een centraal aanspreekpunt voor de telers zelf en voor de handel. De eerste bijeenkomst is gehouden in maart. In het groeiseizoen zijn twee zomerbijeenkomsten geweest op de bedrijven. Hierin kwamen specifieke onderwerpen aan de orde zoals onkruidbestrijding in de buitenteelt. De coördinatie van het biologische sierteeltproject wordt verzorgd door Leen Janmaat van DLV biologische landbouw.

Bel voor meer informatie met Leen Janmaat [06 10925026]

Biologische boomteelt en vaste plantenteelt

De boomkwekerij is een vrij kleine, maar zeer gevarieerde sector. Het kent een grote verscheidenheid in bedrijfsvoering en gewassen. De boomkwekerij heeft binnen BIOM een eigen project (Bio-boomteelt) ter versterking en verbreding van de biologische bedrijfsvoering. Bio-boomteelt concentreert zich op de teelt van laanbomen en vaste planten. Enkele praktijk-bedrijven werken samen met DLV en PPO aan optimalisatie van de bedrijfsvoering. Onkruidbeheersing is één van de speerpunten. In de boomkwekerij is veelal sprake van meerjarige teelten. Dat vraagt om een specifieke aanpak van de bemesting. Eerstejaars houtige gewassen van bijvoorbeeld een laanbomenteelt nemen weinig mineralen op. Onderbegroeiing met een vanggewas kan stikstof in de bouwvoor vasthouden. Zo wordt voorkomen dat stikstof uitspoelt naar het grondwater. De onderbegroeiing helpt tevens het onkruid te onderdrukken. In de vaste plantenteelt is juist sprake van een kort groeiseizoen. Hier wordt nog gezocht naar sneller en beter werkende biologische meststoffen. Natuurlijke vijanden kunnen een grote rol spelen in de ziekte- en plaagbeheersing. Op de proeflocaties van PPO is al veel ervaring opgedaan met het verbeteren van het leefmilieu van natuurlijke vijanden. Het aanbrengen of verbeteren van bloemstroken, randbeplanting of een bloeiscala in de vaste planten worden momenteel op de innovatiebedrijven in praktijk gebracht.

Winterrogge als vanggewas in de teelt van laanbomen

Bel voor meer informatie met Henk van Reuler [06 51765266]

Warmwaterbehandeling plantuien lijkt succesvol

De eerste indruk van een warmwaterbehandeling van plantuien tegen valse meeldauw is positief. De biologische teler Jaap Korteweg in Langeweg nam dit jaar – bij wijze van experiment – een aantal maatregelen om vroege aantasting met valse meeldauw te voorkomen. De maatregelen bestonden onder andere uit het gebruik van verschillende rassen, gebruik van plantpotjes en het toepassen van een warmwaterbehandeling op het plantgoed. De uitjes werden gedurende een uur gedompeld in water van 40°C en vervolgens gedroogd. De behandeling werd enkele weken vóór het planten (half maart) uitgevoerd door teelt- en verwerkingsbedrijf Aaldering in Biddinghuizen. De eerste bevindingen van dit experiment lijken gunstig: toen na 20 juni in de niet-behandelde percelen de eerste haarden valse meeldauw zichtbaar werden, was het behandelde perceel nog vrij van haarden. Korteweg over het experiment: 'Gangbare uientelers hier in de omgeving keken met argusogen naar de teelt van plantuien bij biologische telers, vanwege het ontstaan van haarden van valse meeldauw, en daarmee een mogelijk verhoogd risico op besmetting. Voor een aantal telers is dit aanleiding geweest met deze teelt te stoppen. Dat heb ik niet gedaan. Ik ben gaan zoeken naar mogelijkheden om het probleem de baas te worden. Bij de warmwaterbehandeling pakte dit gunstig uit en mogelijk biedt dit ons – als biologische telers – perspectief om aantasting door valse meeldauw uit te stellen. Het experiment is bovendien een aanwijzing dat valse meeldauw deels een gevolg is van besmet plantgoed.'

Bel voor meer informatie met Wijnand Sukkel [0320 291375]

Nieuws uit het veld

Vraag en aanbod van biologische producten is nog steeds niet in balans. Daarom wordt er veel gesproken over het zoeken naar andere afzetkanalen. Het gevaar bestaat echter dat er veel versnippering ontstaat waardoor telers concurrenten worden met mogelijk prijsbederf tot gevolg. We zijn dan weer terug bij af. Ook niet iedereen heeft de ruimte om nieuwe afzetkanalen te zoeken. Door de stagnerende afzet, lage prijzen en de weersomstandigheden van afgelopen jaren is het water meerdere ondernemers letterlijk en figuurlijk tot aan de lippen gestegen. Toch zijn er ook lichtpuntjes. Er ontstaan verschillende initiatieven voor nauwere samenwerking van producenten om het hoofd te bieden aan de negatieve prijstendens. De natuurvoedingswinkels groeien en voor een product als aardbei is er wel markt maar loopt het nog vast op teeltproblemen. Genoeg uitdagingen om de komende winter aan te werken en te zorgen voor voldoende kwaliteitsproducten, met behoud van de biologische identiteit.

Bel voor meer informatie met Derk van Balen [06 53427222]

BIOM-activiteitenkalender

- Demonstratie Groenbemesters op 1 november om 13.30 uur in Zevenbergen. Beoordeeld wordt in hoeverre de mengsels (klaveronderzaai en andere mengsels) enerzijds onkruidonderdrukkend werken en anderzijds met bovengrondse massa bemesten en de structuur verbeteren.

Bel voor meer informatie met Sander Bernaerts [06 26544106]

Colofon:

BIOM staat voor Biologische landbouw Innovatie en Omschakeling.

BIOM is gericht op het realiseren van twee doelen:

- versterken van de biologische bedrijfsvoering
- verbreden van de biologische praktijk

Voor meer informatie over het project kunt u contact opnemen met:

- Wijnand Sukkel projectleider PPO Akkerbouw en vollegrondsgroenten in Lelystad, tel. 0320 - 29 13 75
- Harm Brinks projectleider DLV Plant in Wageningen, tel. 0317 - 49 15 35
- Derk van Balen DLV Biologische Landbouw in Horst, tel. 06 - 53 42 72 22